

Sygn. akt III PK 75/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa D. D.-R.

przeciwko Szkole Podstawowej [...] w L.

o odszkodowanie za niezgodne z prawem odwołanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 13 czerwca 2019 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w L.

z dnia 18 stycznia 2018 r., sygn. akt VIII Pa [...],

1. oddała skargę kasacyjną,

**2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 240
(dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 18 stycznia 2018 r. oddalił apelację pozwanej Szkoły Podstawowej [...] w L. wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w L. z dnia 10 lutego 2017 r. zasądającego od pozwanej szkoły na rzecz powódki D. D.-R. kwotę 12.547 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lutego 2016 r. za niezgodne z prawem odwołanie ze stanowiska wicedyrektora szkoły.

Sąd Okręgowy zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, zgodnie z którymi powódka nawiązała z pozwaną szkołą stosunek pracy z dniem 1 września 1989 r. na stanowisku nauczyciela historii i wiedzy o społeczeństwie. W dniu 1 września 2007 r. powierzono powódce funkcję wicedyrektora szkoły. W zakresie tej funkcji powódka sprawowała nadzór nad wychowawcami klas III i IV, a także nadzór pedagogiczny nad nauczycielami humanistami, wychowania fizycznego, bibliotekarzami. W pozostałym zakresie nadzór nad klasami III i IV sprawowało także dwóch innych nauczycieli. Z uwagi na narastające trudności w pracy szkoły w zakresie komunikacji w związku z podziałem zadań pomiędzy wicedyrektorami, trudności w zarządzaniu i konflikty pomiędzy nauczycielami, część nauczycieli domagała się odwołania powódki. Po przeprowadzeniu reorganizacji i zmianach w szkole powódce powierzono sprawowanie nadzoru wychowawczego nad klasami IV i pracą nauczycieli na świetlicy. Zmiana ta wpłynęła na poprawę przepływu informacji pomiędzy nauczycielami a dyrekcją, jednak dyrektor szkoły E. P. nie widziała dalszej możliwości współpracy z powódką z uwagi na narastający pomiędzy nimi konflikt, który był widoczny dla nauczycieli i nie sprzyjał dobrej atmosferze pracy w szkole. W roku szkolnym 2015/2016 dyrektor pozwanej szkoły podjęła decyzję o wprowadzeniu zmian organizacyjnych w pracy szkoły. Wprowadzono nadzór pedagogiczny nad klasami I-III i IV-VI, a nowy podział wykazał, że jedno stanowisko wicedyrektora było zbędne. W związku z tym, że E. J. ma uprawnienia do nauczania w zakresie edukacji wczesnoszkolnej (klasy I i III), M. O. posiada uprawnienia do nauczania matematyki, informatyki i przygotowuje uczniów do sprawdzianu po zakończeniu szkoły podstawowej, w ocenie dyrektora szkoły zasadne było pozostawienie tych osób na stanowiskach wicedyrektorów, a dokonanie likwidacji stanowiska wicedyrektora, które zajmowała powódka.

Na posiedzeniu rady pedagogicznej w dniu 28 kwietnia 2015 r. dyrektor poinformowała nauczycieli, że stanowisko powódki ulega likwidacji, a na posiedzeniu w dniu 22 maja 2015 r. rada ta pozytywnie zaopiniowała wniosek dyrektora o odwołanie powódki ze stanowiska wicedyrektora. Pismem z dnia 22 maja 2015 r. dyrektor szkoły zwróciła się do Prezydenta Miasta L. o wyrażenie opinii w sprawie odwołania powódki ze stanowiska wicedyrektora w pozwanej szkole z dniem 31 sierpnia 2015 r. za trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia, rozpoczynającym się od dnia 1 czerwca 2015 r. Prezydent Miasta pozytywnie zaopiniował odwołanie powódki ze stanowiska wicedyrektora.

Pismem z dnia 28 maja 2015 r. dyrektor pozwanej szkoły, działając na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1943 ze zm.), odwołała powódkę ze stanowiska wicedyrektora z dniem 31 sierpnia 2015 r. za trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia, wskazując jako przyczynę odwołania zmiany organizacyjne w pracy szkoły od 1 września 2015 r. polegające na likwidacji stanowiska jednego wicedyrektora. Dyrektor szkoły nie zwróciła się do [...] Kuratora Oświaty o wyrażenie opinii w sprawie odwołania powódki ze stanowiska zastępcy dyrektora w roku szkolnym 2015/2016. Powódka nadal jest zatrudniona w pozwanej szkole na stanowisku nauczyciela historii i wiedzy o społeczeństwie w pełnym wymiarze czasu pracy. Po odwołaniu powódki zakres jej obowiązków został podzielony pomiędzy dyrektora i dwóch wicedyrektorów. Większość obowiązków powódki przejęła M. O., która sprawuje nadzór nad wychowawcami klas IV-VI, pełni nadzór merytoryczny nad nauczycielami humanistami, nauczycielami matematyki, języka angielskiego, informatyki, przyrody, biblioteki. Druga wicedyrektor E. J. sprawuje nadzór merytoryczny nad nauczycielami klas I-III, wychowawcami klas I-III, nauczycielami rewalidacji i nad dowożeniem uczniów niepełnosprawnych. Dyrektor szkoły sprawuje nadzór nad nauczycielami świetlicy, katechetą, nauczycielami muzyki, w-f i pedagogami. W roku szkolnym 2015/2016 nie doszło do zmniejszenia liczby oddziałów w szkole i było w niej 52 oddziałów, a dla porównania w roku szkolnym 2014/2015 było 47 oddziałów, zaś w 2013 r. - 44 oddziały.

Sąd Okręgowy, uzasadniając orzeczenie pod względem prawnym, z powołaniem się na treść art. 37 ust. 1 i art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, podniósł, że odwołanie ze stanowiska dyrektora szkoły stanowi jednostronną, niekorzystną zmianę warunków pracy i płacy. Zmiana ta dotyczy treści stosunku pracy nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora (wicedyrektora) szkoły. Odwołanie ze stanowiska wicedyrektora należy do kompetencji dyrektora szkoły i jest możliwe tylko w przypadkach określonych w ustawie o systemie oświaty. Zawsze musi być poprzedzone zasięgnięciem opinii trzech organów: organu prowadzącego, rady szkoły (placówki) oraz rady pedagogicznej, a w szczególnych sytuacjach, gdy odwołanie następuje w ciągu roku szkolnego, konieczna jest również opinia kuratora oświaty (art. 37 ust. 1 w związku z art. 38 ust. 2 ustawy o systemie oświaty). Sąd drugiej instancji wskazał, że odwołanie powódki z funkcji wicedyrektora pozwanej szkoły pismem z dnia 28 maja 2015 r. nastąpiło na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy o systemie oświaty. Okoliczność ta została przyznana w toku procesu przez dyrektora szkoły, która stwierdziła, że „nie zwracała się do [...] Kuratora Oświaty o wyrażenie opinii w sprawie odwołania ze stanowiska zastępcy dyrektora powódki, uznając tę czynność za zbędną, gdyż podstawą odwołania był art. 37 ustawy o systemie oświaty”.

Według Sądu, art. 37 ustawy o systemie oświaty nie mógł być podstawą odwołania powódki z funkcji wicedyrektora pozwanej szkoły, gdyż przepis ten wskazuje jedynie podmiot uprawniony do powierzenia i odwołania ze stanowiska wicedyrektora i innych stanowisk kierowniczych w szkole, stanowiąc że odwołania dokonuje dyrektor szkoły lub placówki. Sąd podkreślił, że przyczyny odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w szkole lub placówce publicznej zostały określone w sposób wyczerpujący w art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o systemie oświaty, ale przepisy te nie były podstawą odwołania powódki ze stanowiska, albowiem dyrektor szkoły w ogóle nie kierowała się wskazanymi w nich przesłankami, uznając że wystarczającą podstawę do odwołania powódki stanowi art. 37 tej ustawy. Uwadze Sądu pierwszej instancji uszło też, że art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty nie był podstawą odwołania powódki ze stanowiska również z tego względu, że mowa w nim jedynie o okolicznościach dających podstawę do odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego bez

wypowiedzenia. Nie przewiduje on natomiast takiej formy odwołania z tego stanowiska, jaką zastosowała dyrektor szkoły, tj. za wypowiedzeniem. Z tych względów za niezasadny Sąd odwoławczy uznał zarzut apelacji naruszenia art. 37 ust. 1 w związku z art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, przez błędne przyjęcie, że zmiana organizacji pracy szkoły z początkiem nowego roku szkolnego nie stanowi szczególnej przesłanki uzasadniającej odwołanie powódki ze stanowiska wicedyrektora. Przesłanki te dotyczą bowiem odwołania ze stanowiska w trybie art. 38 ustawy o systemie oświaty bez wypowiedzenia, a przepis ten nie był podstawą odwołania powódki. Z tej samej przyczyny za bezprzedmiotowy uznany został zarzut apelującej odnośnie do nieprawidłowości stanowiska Sądu Rejonowego, że odwołanie powódki z powodu zmian organizacyjnych z końcem roku szkolnego za uprzednim wypowiedzeniem musiało być poprzedzone zasięgnięciem opinii [...] Kuratora Oświaty. Wymóg zasięgnięcia takiej opinii z art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty dotyczy bowiem przyczyn w nim wskazanych, nie zaś przyczyn odwołania powódki. Sąd pierwszej instancji nie powinien więc w ogóle zajmować się badaniem zachowania tego wymogu, bo nie miał do tego podstawy prawnej, skoro to nie art. 38 ustawy stanowił podstawę odwołania powódki.

W takiej sytuacji jedynie na marginesie Sąd odwoławczy odniósł się do tego, że Sąd Rejonowy, badając przesłanki odwołania dokonanego w dniu 28 maja 2015 r., tj. zmiany organizacyjne szkoły polegające na likwidacji jednego stanowiska wicedyrektora, prawidłowo ustalił, że nie była to przyczyna uzasadniona, nie uległa bowiem w szkole zmniejszeniu liczba oddziałów, zaś pozwana w toku postępowania przed Sądem nie umotywowwała faktu, dlaczego właśnie powódka, a nie inny wicedyrektor, została odwołana, jakimi obiektywnymi kryteriami się kierował dyrektor szkoły przy podejmowaniu tej decyzji.

Kierując się powyższymi przesłankami, Sąd odwoławczy uznał, że wobec naruszenia przez pracodawcę przepisu art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego zasądzający na rzecz powódki od pozwanej szkoły kwotę 12.547 zł tytułem odszkodowania był prawidłowy, zaś wniesiona apelacja pozwanej jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej pełnomocnik pozwanej, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, podniósł zarzut naruszenia:

- art. 37 ust. 1 w związku z art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty - przez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że odwołanie powódki z funkcji wicedyrektora szkoły z powodu „zmian organizacyjnych pracy szkoły w roku szkolnym 2015/2016” z końcem roku szkolnego za trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia musi być poprzedzone zasięgnięciem opinii [...] Kuratora Oświaty:

- art. 37 ust. 1 w związku z art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty - przez błędne przyjęcie, iż zmiana organizacji pracy szkoły z początkiem nowego roku szkolnego nie stanowi szczególnej przesłanki uzasadniającej odwołanie powódki z funkcji wicedyrektora szkoły.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu skargi strona pozwana podniosła, że pismem z dnia 28 maja 2015 r. dyrektor pozwanej szkoły odwołała powódkę ze stanowiska wicedyrektora z dniem 31 sierpnia 2015 r. i wskazała przyczynę odwołania, którą stanowiła zmiana organizacji pracy szkoły z dniem 1 września 2015 r. Zdaniem skarżącej, odwołanie wicedyrektora z końcem roku szkolnego za trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia nie stanowiło trybu odwołania nagłego w trakcie roku szkolnego z art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, do którego wymagane jest zasięgnięcie opinii kuratora oświaty. Sąd Okręgowy nie odróżnił odwołania z końcem roku szkolnego za wypowiedzeniem od odwołania bez wypowiedzenia w czasie roku szkolnego. Zdaniem skarżącej, opinia kuratora oświaty jest wymagana tylko wtedy, gdy dochodzi do odwołania bez wypowiedzenia w trakcie roku szkolnego, a brak tej opinii nie oznacza bezprawności odwołania za wypowiedzeniem.

Ponadto skarżąca wskazała, że likwidacja stanowiska pracy wicedyrektora w pozwanej szkole będąca skutkiem zmian organizacyjnych stanowiła w istocie szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający odwołanie powódki ze

stanowiska wicedyrektora szkoły zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od strony pozwanej kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być uwzględniona, bowiem wyrok Sądu Okręgowego mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Zgodzić należy się z Sądem odwoławczym, że art. 37 ustawy o systemie oświaty nie może stanowić podstawy prawnej odwołania nauczyciela z funkcji kierowniczej w szkole, bowiem wskazuje on jedynie podmiot uprawniony do powierzenia stanowiska kierowniczego i odwołania z tego stanowiska. Nie oznacza to jednak, wbrew pogładowi tego Sądu, że wskazanie takiej podstawy prawnej odwołania powódki ze stanowiska wicedyrektora w piśmie dyrektora szkoły powoduje niezgodność tego odwołania z prawem, bez konieczności badania prawidłowości tej czynności w świetle przepisów prawa umożliwiających takie odwołanie. Sąd rozpoznając powództwo o odszkodowanie za niezgodne z prawem odwołanie nauczyciela z funkcji kierowniczej w szkole, ma bowiem obowiązek stwierdzić, czy ta czynność naruszała obowiązujące przepisy i nie jest związany podstawą prawną tej czynności podaną w piśmie pracodawcy.

Podstawę prawną do odwołania nauczyciela z funkcji kierowniczej w szkole stanowił w spornym okresie art. 38 ustawy o systemie oświaty umożliwiający takie odwołanie w razie: a) złożenia przez nauczyciela rezygnacji, za trzymiesięcznym wypowiedzeniem, b) ustalenia negatywnej oceny pracy lub negatywnej oceny wykonywania zadań wymienionych w art. 34a ust. 2 w trybie określonym przepisami w sprawie oceny pracy nauczycieli - bez wypowiedzenia, c) złożenia przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny wniosku, o którym mowa w art. 34 ust. 2a (art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy) oraz w przypadkach szczególnie uzasadnionych, po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty, a w przypadku szkoły i placówki artystycznej oraz placówki, o której mowa w art. 2 pkt 7, dla uczniów szkół artystycznych prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego - ministra

właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia (art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy). Zestawienie treści tych przepisów uzasadnia wniosek, że zamiarem ustawodawcy było przyznanie właściwemu organowi uprawnienia do odwołania nauczyciela z pełnionej funkcji także w innych przypadkach niż zawinione działania lub zaniechania tej osoby. Dlatego w orzecznictwie Sądu Najwyższego uznaje się, że na podstawie art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty nie jest wykluczone odwołanie nauczyciela z pełnionej funkcji za wypowiedzeniem z końcem roku szkolnego również z przyczyny szczególnie uzasadnionej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013 r., II PK 195/12, LEX nr 1555438). Zawarty w art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy zwrot „przypadki szczególnie uzasadnione” zawęża stosowanie tego przepisu do sytuacji wyjątkowych, tj. takich, w których dalsze zajmowanie przez daną osobę stanowiska kierowniczego w szkole stanowi istotne zagrożenie dla osiągnięcia jej celów, albo jest niemożliwe z jakichś innych obiektywnych względów, czyli że odwołanie w tym trybie mogą uzasadniać okoliczności zarówno zawinione przez tego nauczyciela, jak i od niego niezależne, byle obiektywnie uniemożliwiały dalsze pełnienie tej funkcji. Szczególnie uzasadniony przypadek to także sytuacja wymagająca odwołania ze względu na prawidłowe funkcjonowanie szkoły, na przykład ze względu na częstą nieobecność chorobową (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r., III PK 69/07, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 117). Uzasadnioną przyczyną takiego odwołania może być także reorganizacja tej placówki, z którą związane jest zmniejszenie liczby stanowisk kierowniczych w związku z częściową likwidacją lub przekształceniem organizacyjnym szkoły (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2013 r., II PK 284/12, LEX nr 1555489). Jeżeli zachodzi likwidacja stanowiska wicedyrektora, to zachodzi zwykła korelacja przyczynowo - skutkowa uzasadniająca odwołanie ze stanowiska, którego w szkole już nie ma. Trudno wówczas przyjąć, że taka sytuacja nie mieści się w zakresie normy art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 1997 r., I PKN 88/97, OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 10). W takich sytuacjach nie zawsze konieczne jest natychmiastowe zaprzestanie pełnienia funkcji przez nauczyciela. Tego rodzaju zmiany organizacyjne często bowiem planowane są z wyprzedzeniem dopiero na kolejny rok szkolny. Poza art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o

systemie oświaty nie ma żadnego innego przepisu prawa, który umożliwiłby organowi, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze w szkole (placówce), odwołanie go z tego stanowiska w związku z jego likwidacją. Stąd likwidację takiego stanowiska należy uznać za szczególnie uzasadniony przypadek, który stanowi uzasadnioną przyczynę odwołania osoby go zajmującej nie tylko w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia, ale także z końcem roku szkolnego za wypowiedzeniem, jeżeli likwidacja stanowiska nastąpiła z odpowiednim wyprzedzeniem. Przeciwny pogląd Sądu Okręgowego nie jest więc trafny, jak słusznie zarzucił skarżący.

Skarga kasacyjna nie mogła być jednak uwzględniona, bowiem Sąd Najwyższy nie podzielił poglądu skarżącego odnośnie do braku przy odwołaniu nauczyciela ze stanowiska z końcem roku szkolnego z powodu zmian organizacyjnych konieczności zachowania wymogu zasięgnięcia opinii kuratora oświaty.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną nie zgadza się bowiem z oceną zaprezentowaną przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 marca 2013 r., II PK 195/12, na który powołał się skarżący, że „opinia kuratora oświaty wymagana jest tylko w przypadku odwołania bez wypowiedzenia w czasie roku szkolnego, czyli sytuacji kwalifikowanej, zatem odmiennej od zasady odwoływania z końcem roku szkolnego i za wypowiedzeniem”. Jeżeli bowiem odwołanie z funkcji kierowniczej za wypowiedzeniem może nastąpić tylko na podstawie art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, to jest to przypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu tego przepisu, który wymaga zastosowania określonego w nim trybu poprzedzającego odwołanie, jakim jest zasięgnięcie opinii kuratora oświaty. Zachowanie tego trybu uzależnione jest tylko od odwołania z funkcji kierowniczej z uwagi na zaistnienie szczególnie uzasadnionego przypadku, niezależnie od tego, czy zaistniała sytuacja wymaga natychmiastowego pozbawienia nauczyciela tego stanowiska, czy też może to nastąpić po pewnym czasie.

Nieprzekonujące jest też stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w przywołanym wyżej wyroku w sprawie II PK 195/12, że na gruncie art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy „brak opinii kuratora oświaty nie powinien być ujmowany jako brak

składający się na zasadność odwołania z funkcji, gdyż to pojęcie jest adekwatne dla przyczyn szczególnie uzasadnionych. Można natomiast mówić o bezprawnym odwołaniu, na które składałyby się zasadność szczególnych przyczyn odwołania i wymóg - raczej formalny - uprzedniego zasięgnięcia opinii kuratora oświaty”, z czego wynika, że sam brak opinii kuratora oświaty nie stanowi takiego uchybienia, które mogłoby decydować o bezprawności odwołania nauczyciela z funkcji kierowniczej w szkole. Odwołanie jest bowiem bezprawne wtedy, kiedy nastąpiło z naruszeniem przepisów je regulujących, a więc zarówno wtedy, gdy nie został zachowany tryb tego odwołania, jak i wtedy, gdy zachowano ten tryb, ale nie zachodził przypadek szczególnie uzasadniony. Przepis art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty jako stwarzający gwarancje dla stabilności stosunku zatrudnienia nauczycieli - musi być zarówno przez organy decydujące, jak i przez organy nadzorujące, a także sprawujące kontrolę legalności decyzji podejmowanych w tym zakresie (także przez sąd pracy), traktowany ze szczególną uwagą. Jeśli bowiem ustawodawca stwarza dla pewnych wyraźnie określonych grup pracowników (w tym przypadku nauczycieli) szczególne i dosyć rygorystyczne gwarancje, to rzeczą organów kontroli prawnej jest dołożenie wszelkich starań, by gwarancje te stały się rzeczywiście funkcjonujące w praktyce. W wyroku z dnia 19 lutego 1997 r., III RN 3/97 (OSNAPiUS 1997 nr 19, poz. 369) Sąd Najwyższy stwierdził, że art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty przewiduje możliwość odwołania nauczyciela w przypadkach szczególnie uzasadnionych, co oznacza, że zarówno ocena, jak i uznanie organu, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze, a następnie odwołuje go z tego stanowiska, nie mogą mieć charakteru dowolnego lub arbitralnego, lecz powinny być dokładnie i szczegółowo wywiedzione oraz uargumentowane w uzasadnieniu podjętej decyzji (uchwały), zaś ów wywód i argumentacja powinny podlegać wnikliwej kontroli zarówno organów nadzoru, jak i sądu. Przewidziana w omawianym przepisie konieczność uzyskania opinii właściwego kuratora oświaty zapewnia wpływ niezależnego od władz gminnych organu na decyzję w tym przedmiocie i tym samym kontrolę prawidłowego stosowania przepisu odwołującego się do sytuacji wyjątkowych, a także zabezpiecza przed pochopnym korzystaniem z tego rozwiązania. Dlatego też uchybienie temu wymogowi stanowi taką wadę formalną odwołania nauczyciela z

funkcji kierowniczej w szkole, która nie może być konwalidowana w toku postępowania przed sądem pracy. W szczególności nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że niezasięgnięcie opinii kuratora oświaty mogłoby mieć znaczenie dla zgodności z prawem odwołania nauczyciela z funkcji kierowniczej tylko wówczas, gdy przyczyny tego odwołania okażą się nieuzasadnione, jak zdaje się wynikać z uzasadnienia wyroku w sprawie II PK 195/12. Z przepisów prawa wyraźnie bowiem wynika, że kontrola przyczyn odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w szkole powinna być dwuetapowa. Najpierw należy ona do organu sprawującego nadzór merytoryczny nad szkołą, czyli kuratora oświaty, a następnie, w przypadku zakwestionowania tego odwołania przez nauczyciela, do sądu pracy, którego rolą jest również ocena stanowiska zajętego przez kuratora. Sąd pracy nie jest zatem powołany do zastępowania tego organu w ocenie zasadności odwołania, do czego sprowadzałoby się przyznanie uchybieniu w postaci niezasięgnięcia opinii kuratora oświaty znaczenia mającego wpływ na bezprawność odwołania tylko wówczas, gdyby w toku postępowania sądowego okazało się, że jest ono niezasadne.

Niezasięgnięcie opinii kuratora oświaty przed odwołaniem nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w szkole, także wówczas gdy odwołanie następuje z powodu likwidacji tego stanowiska za wypowiedzeniem z końcem roku szkolnego, stanowi zatem takie naruszenie art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, które przesądza samodzielnie o bezprawności odwołania ze stanowiska, czyli niezależnie od zasadności tej czynności danego organu, a tym samym stanowi podstawę do uwzględnienia powództwa odwołanego nauczyciela o zasądzenie odszkodowania za niezgodne z prawem odwołanie go ze stanowiska.

Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie jest bezsporne, iż przed odwołaniem powódki ze stanowiska nie zasięgnięto opinii kuratora oświaty, wyrok Sądu drugiej instancji oddalający apelację od wyroku Sądu Rejonowego zasądzającego na rzecz powódki odszkodowanie, należy zatem mimo błędnego uzasadnienia uznać za zgodny z prawem.

Biorąc to pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.).